

STRATEGIE PREVENCE

**(Strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším
projevům rizikového chování)**

Ředitel školy: Ing. Jan Opitz

Školní metodik prevence: Ing. Marie Zíková

Konzultační hodiny: středa: 8:00 – 10:45 hodin

Na Střední uměleckoprůmyslové škole hudebních nástrojů a nábytku v Hradci Králové zajišťuje preventivní aktivity školní metodik prevence a výchovný poradce v jedné osobě.

Náplň práce výchovného poradce a harmonogram jeho práce na aktuální rok je přílohou č. 1 tohoto dokumentu. Do práce výchovného poradce převážně spadá předcházení školní neúspěšnosti žáků a kariérové poradenství.

Školní metodik prevence každý školní rok aktualizuje minimální preventivní program, kde jsou uvedeny priority školy v rámci prevence a konkrétní aktivity, které škola pro žáky zajišťuje v rámci prevence rizikového chování. Minimální preventivní program je přílohou č. 2 tohoto dokumentu.

Hlavní typy rizikového chování, na které se současná praxe školské prevence zaměřuje, jsou následující (Primární prevence rizikového chování ve školství, kolektiv autorů, 2010):

a) Záškoláctví

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená nepřítomnost žáka základní či střední školy ve škole. Jedná se o přestupek žáka, který úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, zároveň však jde též o provinění proti školskému zákonu, který obsahuje ustanovení o povinné školní docházce. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které mají neblahý vliv na osobnostní vývoj jedince. Prevence záškoláctví je součástí školního řádu, školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán. Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřen Metodickým pokynem MŠMT „K jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“ vydaným pod č.j. 10 194/2002 – 14.

b) Šikana a extrémní projevy agrese

Do této kategorie řadíme jakékoli extrémní formy agresivního chování namířeného proti druhé osobě (např. fyzické napadení s následkem ublížení na zdraví atd.), proti sobě (sebepoškozování, sebetrýznění, suicidální chování atd.) nebo proti věcem (vandalismus ve smyslu poškozování např. školního majetku, zařízení při sportovních utkáních, sprejerství atd.). Z tohoto hlediska je šikana pouze jedním z mnoha různých podob extrémně agresivního chování.

Hranici pro označení „extrémní projevy agresivního chování“ přitom chápeme tak, že má takové chování za následek prokazatelnou psychologickou, fyzickou nebo materiální škodu či újmu. V tomto smyslu pak do tohoto velmi širokého konceptu samozřejmě spadají jakékoli projevy chování, které mají za následek dopad na zdraví či majetek a také sebepoškozování v jakémkoli smyslu slova.

c) Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

Je relativně nová forma rizikového chování (z hlediska masového rozšíření). Obecně jej definujeme jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímého ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Řadíme sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek atd. Z hlediska sportu pak jde např. o aktivity jednoznačně a vědomě překračující fyzické síly a možnosti aktéra či aktérů (např. nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a

zkušeností), vystavování se nepřiměřenému riziku při sportu (např. snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek atd.). Riziko přitom v duchu předchozího nechápeme pouze jako záměrné vystavování sebe sama nepřiměřenému riziku, ale současně ohrožování dalších osob a poškozování svého i cizího majetku a vybavení.

d) Rasismus a xenofobie

Obecně soubor projevů směřujících k potlačení zájmů a práv menšin, které pro potřeby prevence třídíme do obou uvedených kategorií, tedy zastávání rasové nerovnocennosti v jakémkoli smyslu slova, podporování rasové nesnášenlivosti a netoleranci vůči menšinám a odlišnostem.

e) Negativní působení sekt

I přes diskusi o tom, jaká kritéria jsou pro definici sekty přijatelná, či nikoli, chápeme z hlediska prevence tuto oblast jako soubor psychologických, sociálních, ekonomických a dalších důsledků působení sekty. Sektou v tomto kontextu rozumíme pro naši potřebu určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, přičemž dochází k postupné sociální izolaci, manipulaci a dalším extrémním zásahům do soukromí participujících osob. Z hlediska prevence je zde opět klíčová oblast důsledků pro duševní a somatické zdraví, sociální postavení, ekonomickou oblast, ojediněle též trestněprávní důsledky (nabádání či podpora trestné činnosti páchané v zájmu sekty).

f) Sexuální rizikové chování

Považujeme za soubor behaviorálních projevů doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik. Může se přitom jednat o relativně v populaci frekventované fenomény (např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky např. v nevhodných hygienických podmínkách atd.). Patří sem také fenomény kombinující více typů rizikových projevů, jako např. kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách atd. Zařazujeme sem také různé nové trendy přinášející zvýšené riziko i jiných než pouze zdravotních dopadů, jako je např. zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem, ev. nahrávání na video se zvýšeným rizikem zneužití takového materiálu.

g) Prevence v adiktologii

Za primární prevenci užívání návykových látek považujeme takové aktivity a programy, které jsou úzce zaměřeny právě na oblast užívání a uživatelů návykových látek a rizika s tím spojená.

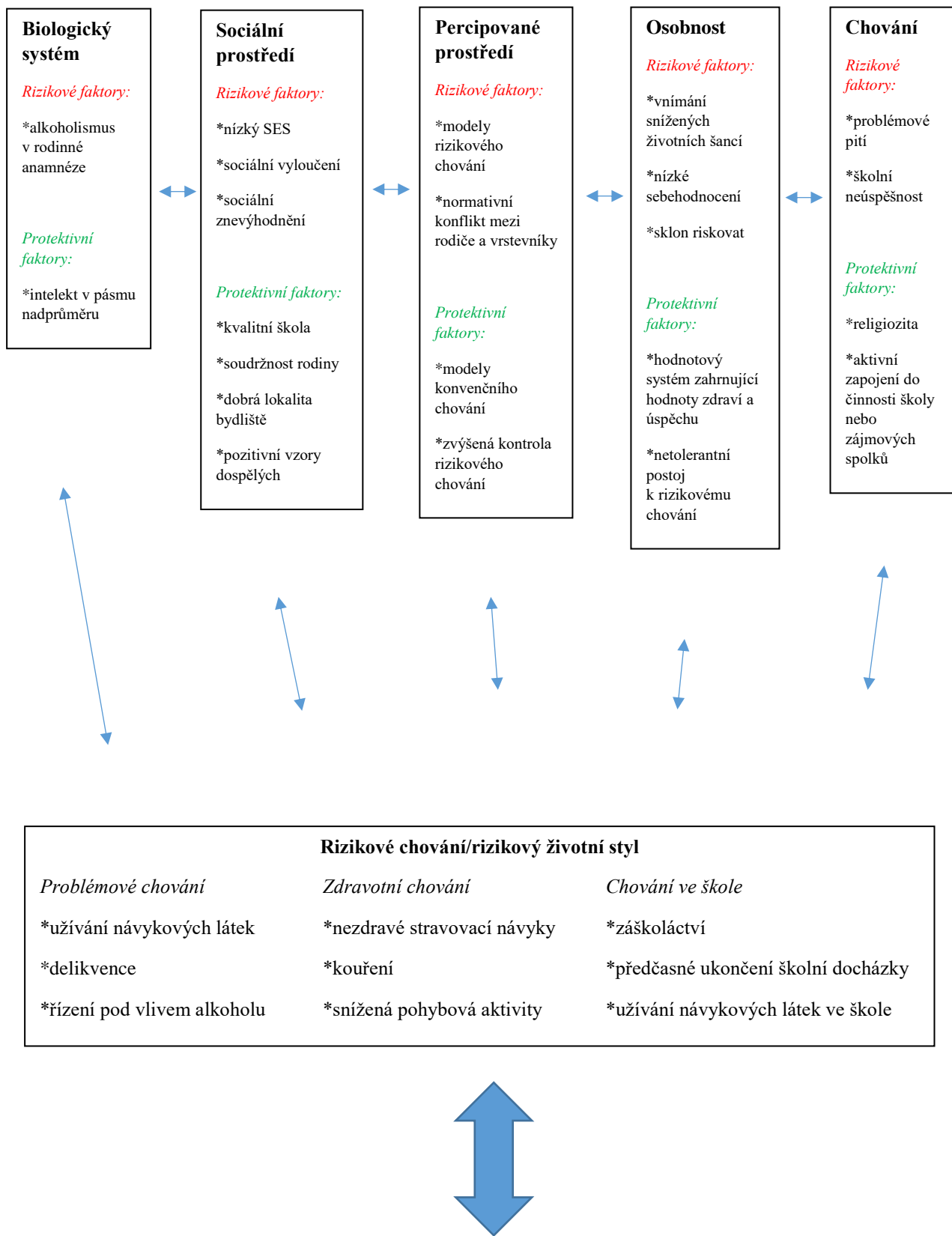
h) Spektrum poruch příjmu potravy

Tuto skupinu chápeme v souladu se současným pojetím zdravotní prevence jako poruchy způsobené rizikovými vzorci chování ve vztahu k příjmu potravy založeném většinou na negativním sebehodnocení odvozeném od zkresleného vnímání vlastního těla s důsledky jak výrazné podváhy, tak výrazné nadváhy a jejich dalších komplikací zdravotních, sociálních a psychologických. Současně je nutné tuto oblast chápat v širším kontextu potřeb zdravého, vyváženého životního stylu a životosprávy od raného

dětství zvláště u rizikového jedince a jeho rodiny na pozadí společenského přístupu k problematice (tlaku k extrémním, pro mnohé nedostižným „virtuálním“ ideálům krásy).

i) Okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte

Do této skupiny řadíme veškeré projevy spojené s následky týrání, zanedbávání či zneužívání (jako jsou např. deprivací projevy, výchovné problémy, adaptační problémy, zdravotní a psychické následky atd.).

Negativní důsledky pro zdraví nebo životní styl			
Zdraví	Sociální fungování	Vývoj osobnosti	Důsledky v dospělosti
*nemocnost	*selhávání ve škole	*neadekvátní sebeobraz	*omezené pracovní návyky a schopnosti
*nízká zdatnost	*sociální izolace	*depresivita	*nezaměstnatelnost
	*předčasné rodičovství	*sebevražedné tendence	*nemotivovanost

Krizový plán řešení šikany

V problematice prevence, odhalování a řešení šikany postupuje Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku dle metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Základem pro minimalizaci šikany je bezpečné prostředí školy. Každý pracovník školy se musí snažit, aby bezpečné klima školy nebylo narušováno. Škola žáky vychovává a má odpovědnost za jejich bezpečnost, ať před vnějšími vlivy nebo před nimi samotnými. Proto je každý pracovník školy povinen nepřehlížet projevy šikany.

Na řešení případné počáteční šikany se podílí třídní učitel, školní metodik prevence a ředitel školy nebo jeho zástupci. Vedou individuální rozhovory s agresory, s oběťmi a se svědky události. Nesmí dojít ke konfrontaci obětí a agresorů.

Pro řešení pokročilé šikany je nutné kontaktovat orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policii ČR, popřípadě psychologa (dle závažnosti činu a dle věku žáka).

V případech nezletilých žáků je nutné kontaktovat rodiče (v případě počáteční šikany stačí až po vyřešení celé záležitosti).

S agresory, s oběťmi, i s celým kolektivem třídy je nutné dále pracovat (doporučit odbornou pomoc – psycholog, psychiatr; zajistit indikované preventivní programy pro třídu).

Výchovná opatření školy

- Napomenutí třídního učitele nebo učitele odborného výcviku
- Důtka třídního učitele
- Důtka ředitele školy/ Snížená známka z chování
- Podmínečné vyloučení žáka ze školy
- Vyloučení žáka ze školy

Krizový plán dle metodického pokynu:

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
<ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi 3. nalezení vhodných svědků 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory) 5. ochrana oběti 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: <ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření) b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku) 7. realizace vhodné metody: <ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči) 8. třídní hodina: <ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření b) oznámení potrestání agresorů 9. rozhovor s rodiči oběti 10. třídní schůzka 11. práce s celou třídou. 	<ol style="list-style-type: none"> A. První (alarmující) kroky pomoci <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí B. Příprava podmínek pro vyšetřování <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře) 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům C. Vyšetřování <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s oběti a informátory 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s oběti (oběťmi) D. Náprava <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

V případě zaznamenání dalších projevů rizikového chování postupuje škola dle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28):

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Dne: 29.9.2016

Vypracovala: Ing. Marie Zíková

Ředitel školy: Ing. Jan Opitz

**Střední uměleckoprůmyslová škola
hudebních nástrojů a nábytku,
500 03 Hradec Králové, 17. listopadu 1202
www.hnn.cz, tel. 494 946 010, IČ 00 145 238**

①